

16.01.2025

Arbeids- og rollebeskrivelse for vurderingsutvalget for sakprosa for barn og unge

Beskrivelsen tar for seg rolle og mandat, praktiske forhold og historikk. Den skal bidra til større åpenhet rundt vurderingsutvalgets arbeid, samt kontinuitet i utvalgsarbeidet.

Arbeidsbeskrivelsen utformes på en slik måte at den gir utvalgsmedlemmene mulighet til å arbeide innenfor de generelle rammene for kvalitetsvurdering som er formulert.

Om vurderingsutvalgets rolle og mandat

- 1) Vurderingsutvalget vurderer titler for innkjøp under ordningen
- 2) Vurderingsutvalget skriver hvert år en oppsummering som kan offentliggjøres og brukes i møter med feltet
- 3) Vurderingsutvalget kan uttale seg om litterære tendenser i offentligheten, se nedenfor

Om sammensetning av vurderingsutvalget

Vurderingsutvalget består av minst tre medlemmer som oppnevnes av Kulturrådet for to år av gangen og med mulighet for gjenoppnevning i én periode. Utvalget skal representere en bredde i litteratursyn og kunnskap om ulike former for sakprosa. Relevante organisasjoner og foreninger på litteraturområdet vi bli bedt om å komme med innspill og forslag til utvalgsmedlemmer i forbindelse med oppnevningen av vurderingsutvalget. I tillegg til de tre medlemmene, kan utvalget innhente faglige konsulentuttalelser, for eksempel ved vurderingen av utgivelser oversatt fra samisk.

Habilitet

Ryddig, enhetlig og dokumentert habilitetsbehandling er viktig for tilliten til Kulturrådet. Kulturfeltet og samfunnet skal ha tillit til at Kulturrådets beslutninger er upartiske og at utvalgsmedlemmers egeninteresser, sympatier eller antipatier ikke preger dem.

Habilitetsvurderingene behandles av utvalget, og besluttet kollektivt. Som hovedregel foregår habilitetsvurderingene som en del av det ordinære utvalgsmøtet, men det er viktig at utvalgsmedlemmene tar opp eventuell habilitetsproblematikk allerede ved mottak av påmeldingsoversikt. Normalt gjøres habilitetsvurderingene i innledningen av møtet og behandles medlem for medlem. Medlemmet som habilitetsvurderes forlater fysisk møtet under behandlingen. For å unngå «strategisk» utvalgsbehandling, behandles søknader hvor det er vurdert inhabilitet samlet i begynnelsen av møtet.

Utvalgets konklusjon og fratredelse fra behandlingen referatføres i hver habilitetssak. Dersom et medlem tidligere er vurdert *habil* i samme relasjon, er det ikke behov for å fremme habilitetsspørsmål. Om man er vurdert *inhabil* i tidligere like saker, skal habilitetsspørsmålet løftes på nytt. Utvalgsmedlemmer er automatisk inhabile når:

- a) han eller hun selv er part i saken
- b) han eller hun er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som søsken;
- c) han eller hun er eller har vært gift, partner, samboer eller forlovet med, eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn, til en part;

- d) han eller hun er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte;
- e) han eller hun leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling for en offentlig eller privat virksomhet, institusjon, forening eller stiftelse som er part i saken.

Åpenhet omkring habilitetsvurderinger i Kulturrådet er viktig for å skape tillit i feltet. Referater fra møter, med dokumentasjon på habilitetsvurderingene som er gjort, er offentlige og sendes ut på forespørsel fra søkere eller media.

Lenke til habilitetsreglementet: [Habilitetsbestemmelser for Norsk kulturråd](#).

Om arbeidet i vurderingsutvalgene

På møtene stiller medlemmene med argumentasjon og innstilling på innkjøp eller avslag. Utvalgsmedlemmer kommenterer ikke sine vurderinger av enkelttitler i offentligheten. Når det gjelder formidling eller kritikk av innkjøpsordningsbøker på egne blogger eller i andre sammenhenger, bør dette skje etter at titlene er ferdig vurdert i utvalget og vedtakene er offentliggjort. Habilitetsmessig er det ikke et formelt problem om dette skjer før vurderingene, men det er viktig at det ikke gis inntrykk av at utvalgsmedlemmene har fattet beslutningene før møtet avholdes, idet det er gjennom samtale i utvalget de endelige vurderingene skjer. Sekretariatet bistår gjerne utvalget i vurderingen av slike spørsmål.

Kulturdirektoratet ønsker et litteraturfelt fritt for seksuell trakassering, trakassering, diskriminering og maktmisbruk. Alle som utsettes for eller blir oppmerksomme på dette, oppfordres til å si i fra, og det skal være trygt å varsle. Se [Retningslinjer for å bekjempe seksuell trakassering, diskriminering og maktmisbruk i litteraturbransjen](#) for nærmere informasjon.

Vurderingskriteriene

Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for barn og ungdom er en selektiv ordning. Hvor mange titler som kan kjøpes inn, bestemmes av det årlige budsjettet og vurderingsutvalgets vurderinger av hver enkelt tittel. I diskusjonene om kvalitet skal utvalget blant annet legge vekt på om de påmeldte utgivelsene

- fremstår som helhetlige litterære verk
- innehar tilstrekkelige kunstneriske, språklige og håndverksmessige kvaliteter
- innehar tilstrekkelige innholds- og formidlingsmessige kvaliteter
- er tilrettelagt for barn og unge som målgruppe
- har vært underlagt et nødvendig redaksjonelt arbeid

Vurderingsutvalget er delegert vedtaksmyndighet fra Kulturrådet. Utvalget kan på eget initiativ ta opp igjen bøker til behandling innenfor samme kalenderår. Lister over behandlede bøker skal legges fram for Kulturrådet til orientering.

Vurderings- og rapporteringseksemplar

Mottatte vurderings- og rapporteringseksemplar kan ikke selges eller byttes i bokhandel, og bør oppbevares i ett år før de kan avhendes.

Innhenting av supplerende kompetanse

Der vurderingsutvalget opplever ikke å ha nødvendig kompetanse for å kunne vurdere en tittel, kan supplerende kompetanse hentes inn.

Vurderingsutvalget anbefales å hente inn konsulentuttalelse om utgivelsen dersom relevant kompetanse ikke finnes i utvalget. Et eksempel kan være bøker oversatt fra samisk til norsk. Det utarbeides en konsulentuttalelse som forelegges vurderingsutvalget når tittelen skal vurderes. Konsulentens anonymitet vil bli ivaretatt av sekretariatet og vurderingsutvalget som behandler saken. Uttalelsen utformes etter bestemte kriterier:

Bøker oversatt fra samisk til norsk

Konsulenten skal levere en uttalelse på minimum én A 4-side. Uttalelsen skal gi en vurdering av verket og kan inneholde følgende:

- 1) en plassering av boka i en samisk litterær tradisjon innenfor det samiske samtidslitterære feltet, med vekt på det tematiske og formmessige (i originalen) i en samisk litterær kontekst,
- 2) en vurdering av oversettelsesarbeidet,
- 3) en konklusjon med hensyn til om boka bør kjøpes inn eller ikke.

Konsulentens uttalelse er rådgivende for vurderingsutvalget, som står helt fritt til å trekke sine egne konklusjoner.